

УДК 378.147:004:811

DOI: <https://doi.org/10.33216/2220-6310-2020-97-4-67-75>

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Н. В. Дячок

ORCID 0000-0003-1355-6801

У статті репрезентовано роль використання мультимедійних засобів на заняттях з іноземної мови. Метою статті є обґрунтувати доцільність застосування мультимедійних засобів на заняттях з іноземної мови у закладах вищої освіти. Використання мультимедійних засобів у викладанні іноземної мови надає можливість знаходити нові підходи до розробки навчальних матеріалів. Методологія дослідження передбачає аналіз застосування мультимедійних засобів на заняттях з іноземної мови через основні наукові підходи, такі як: компетентнісний, міждисциплінарний, комунікативно-діяльнісний і особистісно-зорієнтований. Розглянуто особливості застосування мультимедійних засобів на заняттях іноземної мови: збагачення змісту освітнього процесу і підвищення мотивації до вивчення іноземної мови; становлення студента суб'єктом комунікативного спілкування з викладачем. Доведено, що особливості досліджуваного явища забезпечують гнучкість та інтеграцію різних типів мультимедійної навчальної інформації. Виокремлено систему мультимедійних засобів для ефективного оволодіння іноземною мовою, яка складається з чотирьох компонентів, таких як: автоматизовані освітні системи, експертні освітні системи; навчальні бази даних та навчальні бази знань; освітні комп'ютерні і телекомунікаційні мережі. Зроблено висновок про те, що використання мультимедійних засобів на заняттях з іноземної мови розширює і урізноманітнює освітній процес із вивчення іноземних мов. Мультимедійні засоби на заняттях з іноземної мови дозволяють збільшити швидкість сприймання, розуміння та глибину засвоєння величезних масивів знань. Використання мультимедійних засобів на заняттях з іноземної мови дозволяють створити ефективний допоміжний технічний наочно-слуховий засіб навчально-пізнавальної діяльності студентів; підвищити мотивацію і бажання студентів вивчати іноземну мову більш інтенсивно.

Ключові слова: мультимедійні засоби, мультимедійні технології, особливості застосування мультимедійних засобів, система мультимедійних засобів.

Актуальність дослідження. Інтеграція України до світової спільноти та розширення міжнародних зв'язків ставлять нові вимоги до рівня професійної підготовки у сучасних закладах вищої освіти. Як наслідок даної інтеграції все більше уваги надається значенню іноземних мов у професійній освіті. Сьогодні іноземні мови, зокрема англійська, є необхідною складовою особистісного і професійного розвитку майбутнього філолога. Окрім необхідності іноземної мови для налагодження міжнародних відносин, варто зазначити необхідність її вивчення у закладах вищої освіти: культурний обмін між представниками різних країн, обмін інформацією, а для науковців проведення наукових конференцій. Враховуючи актуальність вивчення іноземної мови у закладах вищої освіти, виокремимо, що сьогодні виникають розширені вимоги стосовно оволодіння певним рівнем іноземної мови.

Сучасний соціум потребує спеціалістів, які вільно володіють іноземною мовою як у повсякденному, так і у професійному житті. А відтак, виникає необхідність пошуку нових конструктивних ідей та педагогічних технологій для вирішення проблеми розширення можливостей навчання іноземних мов.

Система вищої освіти України має на меті підготовку висококваліфікованого вчителя іноземної мови, який готовий до постійного здійснення розвитку професійно-педагогічних якостей. Але Україна в процесі впровадження реформаційних змін в освіту ще не вирішила низку педагогічних проблем, які значно впливають на систему підготовки вчителів-філологів у закладі вищої освіти: мотивація як до педагогічної діяльності, так і саморозвитку, посилення міждисциплінарності між фаховим і загальним знанням застосування новітніх технологій в освітньому процесі, реалізація нових програм фахової підготовки тощо (Дячок, 2019).

Аналіз практичного досвіду викладачів сучасного ЗВО дозволяє нам констатувати, що підготовка висококваліфікованого філолога включає використання мультимедійних технологій навчання, які розширюють можливості освітнього процесу. Використання мультимедійних засобів на уроках іноземної мови мають як переваги, так і певні недоліки.

Метою статті є обґрунтувати доцільність застосування мультимедійних засобів на заняттях іноземної мови у закладах вищої освіти. Відповідно до мети нами було виокремлено такі завдання: розглянути значення мультимедійних засобів на заняттях з іноземної мови; охарактеризувати особливості мультимедійних засобів на заняттях з іноземної мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізуючи наукову літературу, варто зазначити, що мультимедійні засоби є частиною мультимедійних технологій і в свою чергу є одним з напрямків інформаційних технологій.

Проведений аналіз наукової літератури з досліджуваної нами проблеми (використання мультимедійних засобів на заняттях іноземної мови) показав, що вона є дуже актуальною наразі і особливо стосується вивчення англійської мови. Враховуючи той факт, що іноземна підготовка студентів не відповідає сучасним запитам суспільства, важливим аргументом на користь використання мультимедійних засобів навчання є їхня практична цілеспрямованість, яка дозволяє студентам побачити результати навчання іноземної мови (Китайгородская, 1988).

Заслуговує на увагу ставлення до мультимедійних засобів навчання Ю. Бабанського. Науковець виділяє характерні особливості досліджуваної нами проблеми, а саме: оволодіння іноземною мовою за короткий час за рахунок мобілізації ресурсів особистості та її прихованих резервів; іноземна мова не вивчається, у неї вживаються через спілкування; заняття починаються зі спілкування, а не із засвоєння граматичних правил; навчання іншомовного спілкування проходить у формі рольової гри; ефективнішим є мультимедійний підхід, заснований на використанні декількох взаємодоповнюючих інформаційних технологій (Бабанский, 1987).

Виклад основного матеріалу дослідження. Враховуючи вищесказане, вважаємо необхідним проаналізувати систему навчання іноземної мови у сучасних закладах вищої освіти (рис. 1).

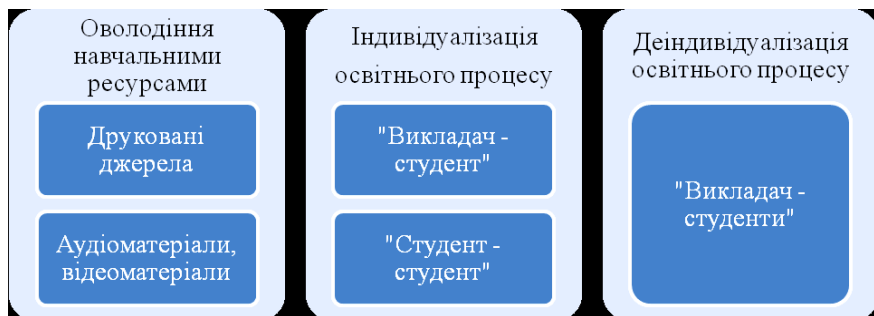

Рис. 1. Система навчання іноземної мови у сучасних закладах вищої освіти

Відповідно до запропонованої нами системи навчання іноземної мови у сучасних закладах вищої освіти, варто виокремити, що оволодіння

навчальними ресурсами відбувається з мінімізованою роллю викладача у даному процесі, а відтак даний процес необхідно збагатити різноманітними освітніми ресурсами; індивідуалізація освітнього процесу передбачає оволодіння навчальним матеріалом у системах «викладач – студент» і «студент – студент»; деіндивідуалізація освітнього процесу здійснюється у системі «викладач – студенти». Означена система навчання іноземної мови у сучасних закладах вищої освіти є традиційною в Україні, а відтак зміни, які відбуваються в системі вищої освіти сьогодні одержують можливість розвиватися на базі сучасних інформаційних технологій. Це пояснюється тим, що застосування мультимедійних засобів у означеній нами системі, охоплює різноманітні засоби, такі як: електронні підручники, самостійно підготовлений викладачем матеріал, презентації, електронна пошта, рольові ігри, електронні інтерактивні дошки тощо.

Враховуючи вищезазначене, варто виокремити, успішність процесу вивчення іноземної мови залежить від розвитку креативних здібностей та особистісних властивостей викладача, які несуть у собі щось оригінальне та творче. Креативна функція викладача іноземної мови реалізується за допомогою постійного професійного руху та адаптації, що допомагають змінювати себе й світ навколо власної особистості. Викладання іноземної мови креативним викладачем стає помітним підчас використання технологічних новинок у викладанні іноземної мови. Використання мультимедійних засобів на заняттях іноземної мови надає змогу викладачу розробити матеріал безпосередньо спрямований на предмет вивчення, відкидаючи все зайве та непотрібне.

Застосування мультимедійних засобів на заняттях з іноземної мови передбачає використання комп'ютерних технологій. В свою чергу, комп'ютерні технології поєднують як традиційну візуальну інформацію (текст, графіку), так і інтенсивну інформацію (мову, музику, відео, анімацію).

Означені можливості передбачають постійний і одночасний вплив на всі органи чуття студентів. Задіяти весь спектр відчуттів підчас навчання іноземної мови надає можливість поєднати логічний і образний способи засвоєння інформації. А одже це надає можливість покращити освітній процес за рахунок посилення наочності й інтерактивної взаємодії. На даному етапі таке посилення дозволить керувати інформацією, індивідуально змінювати налаштування, вивчати результати, змінювати швидкість подавання інформації та кількість повторювань, що повинні задовольняти індивідуальні академічні потреби.

Досліджуючи дидактичне забезпечення процесу вивчення іноземної мови, вважаємо за необхідне розглянути типи мультимедійних засобів для ефективного оволодіння іноземною мовою (рис. 2).

Рис. 2. Система мультимедійних засобів для ефективного оволодіння іноземною мовою

Мультимедійні засоби, які використовуються на заняттях іноземної мови у сучасних закладах вищої освіти існують у єдиній системі, у якій можемо виокремити чотири основні компоненти, такі як: автоматизовані освітні системи (комплекси навчально-технічних і навчально-методичних засобів, що забезпечують активну діалогову взаємодію між комп'ютерною системою і студентом); експертні освітні системи (містять знання з предметної сфери і націлені на допомогу викладачам і студентам); навчальні бази даних та навчальні бази знань (дозволяють сформувати набір мультимедійних даних, проводити вибір, сортування, аналіз і обробку інформації); освітні комп'ютерні і телекомунікаційні мережі.

Зазначимо, що під час використання мультимедійних засобів на заняттях іноземної мови у закладах вищої освіти слід також звернути увагу на методологічну складову означеного процесу. Методологічне підґрунтя навчання іноземної мови сприяє реалізації змістових ліній в інтегрованій системі. Така система враховує різноманітні підходи, такі як: компетентнісний, міждисциплінарний, комунікативно-діяльнісний і особистісно-зорієнтований (рис. 3).

Отже, специфічною особливістю методологічної складової вивчення іноземної мови з використанням мультимедійних засобів в освітньому процесі ЗВО значно підвищує якість презентації і засвоєння навчального матеріалу студентами. Саме методична складова збагачує зміст освітнього процесу і підвищує мотивацію до вивчення іноземної мови, зокрема англійської мови.

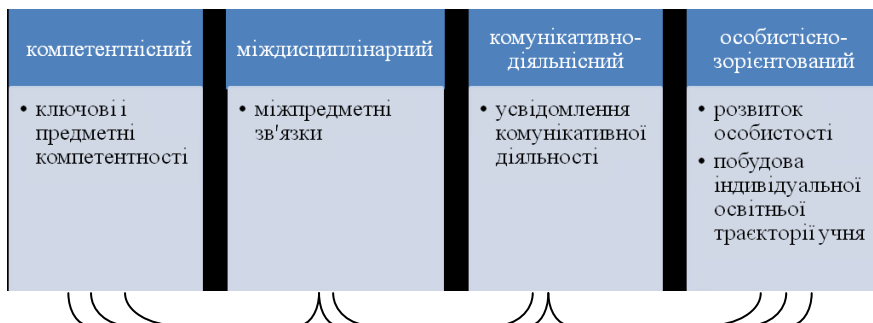

Рис. 3. Методологічна складова вивчення іноземної мови

Особливостями застосування мультимедійних засобів на заняттях іноземної мови забезпечує гнучкість та інтеграцію різних типів мультимедійної навчальної інформації. Включаючись в освітній процес, де використовуються мультимедійні технології навчання (мережні технології, електронні підручники), студент стає суб'єктом комунікативного спілкування з викладачем, що сприяє розвитку його самостійності і творчості в навчальній діяльності.

Ще однією, але не менш значущою особливістю використання мультимедійних засобів у викладанні іноземної мови, є можливість знаходити нові підходи до розробки навчальних матеріалів. Широко розповсюджене користування мультимедійними засобами на заняттях іноземної мови у закладах вищої освіти дає можливість розвивати і реалізовувати педагогічні, методичні, дидактичні та психологічні принципи. А отже, поліпшити якість оволодіння певним рівнем іноземної мови, розвинути пізнавальну активність студента, його самостійність у вивченні, пошуку, підборі та обробці інформації.

Висновки. Використання мультимедійних засобів на заняттях з іноземної мови дозволяє розвивати мотивацію до самоосвіти і досягнення успіху, формує установки на самоактуалізацію та саморозвиток у процесі вивчення іноземної мови, розширює когнітивні здібності, креативність, критичність мислення. Мультимедійні засоби на заняттях з іноземної мови покращують умови керування увагою студентів при роботі з аудіовізуальними засобами навчання. Використання мультимедійних засобів навчання дозволяють, за відсутності природного мовного середовища, створити максимально наближені умови до реального іншомовного спілкування.

Застосування мультимедійних засобів на заняттях з іноземної мови у закладах вищої освіти значно допомагає у формуванні мовної компетенції. Вони збагачують процес навчання, оскільки володіють значним лінгводидактичним потенціалом, компенсують відсутність природного іноземномовного середовища і одночасно дозволяють уникнути негативних психологічних станів, властивих ситуацій безпосереднього міжкультурного спілкування. У наші дні володіння мультимедійними засобами навчання знаходяться на тому ж рівні, де і особистісні та професійні якості викладача. Введення нових форм, методів і засобів викладання дозволяє підняти освітній процес навчання іноземній мові на новий рівень.

Література

1. Бабанский Ю. К. Интенсификация процесса обучения. Москва : Знание, 1987. 79 с.
2. Дячок Н. В. Формування професійної мобільності майбутніх учителів іноземних мов в освітньому середовищі університету: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04; Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка. Київ, 2019, 268 с.
3. Денисова Ж. А. Мультимедийная презентация языкового материала как методический прием. *Иностранные языки в школе*. 2008. №3. С. 20-27.
4. Китайгородская Г. А. Методика интенсивного обучения иностранному языку. Київ: Освіта, 1988. 279 с.
5. Молянинова О. Г. Мультимедиа в образовании (теоретические основы и методика использования): монография. Красноярск : Изд. КраГУ, 2002. 300 с.

References

1. Babanskiy, Yu. K. (1987). *Intensyfikatsiya protsessu obucheniya* [Intensification of the learning process], 1-79. Moscow: Znanie (rus).
2. Diachok, N. V. (2019). *Formuvannia profesiinoi mobilnosti maibutnix uchyteliv inozemnykh mov v osvitnomu seredovyshchi universytetu* [The professional mobility formation of the future language teachers in the educational environment of the university]. (Candidate's thesis in Pedagogy). Kyiv. (ukr).
3. Denisova, Zh. A. (2008). *Multimediynaya prezentatsiya yazykovogo materiala kak metodicheskij priyom* [Multimedia presentation of language material as a methodological technique]. *Inostrannye yazyki v shkole*, 3, 20-27. (rus).
4. Kitaygorodskaya, G. A. (1988). *Metodika intensivnogo obucheniya inostrannomu yazyku* [Methodology for intensive teaching of a foreign language], 279. Kyiv: Osvita (rus).
5. Molyaninova, O. G. (2002). *Multimediya v obrazovanii (teoreticheskie osnovy i metodika ispolzovaniya)*: monografiya [Multimedia in education (theoretical basis and method of use): monograph], 300. Krasnoyarsk: Izd. KrasGU (rus).

ОСОБЕННОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ СРЕДСТВ НА ЗАНЯТИЯХ ПО ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ

Н. В. Дячок

В статье охарактеризована роль использования мультимедийных средств на занятиях по иностранному языку. Целью статьи является обоснование целесообразности применения мультимедийных средств на занятиях по иностранному языку в учреждениях высшего образования. Использование мультимедийных средств в преподавании иностранного языка дает возможность находить новые подходы к разработке учебных материалов. Методология исследования предполагает анализ мультимедийных средств на уроках иностранного языка через основные научные подходы, такие как: компетентностный, междисциплинарный, коммуникативно-деятельностный и личностно-ориентированный. Рассмотрены особенности применения мультимедийных средств на занятиях иностранного языка: обогащение содержания образовательного процесса и повышения мотивации к изучению иностранного языка; становление студента субъектом коммуникативного общения с преподавателем. Доказано, что особенности изучаемого явления обеспечивают гибкость и интеграцию различных типов мультимедийной учебной информации. Выделена система мультимедийных средств для эффективного овладения иностранным языком, которая состоит из четырех компонентов, таких как: автоматизированные образовательные системы, экспертные образовательные системы; учебные базы данных и учебные базы знаний; образовательные компьютерные и телекоммуникационные сети. Сделан вывод о том, что использование мультимедийных средств на уроках иностранного языка расширяет и разнообразит образовательный процесс по изучению иностранных языков. Мультимедийные средства на занятиях по иностранному языку позволяют увеличить скорость восприятия, понимания и глубину усвоения огромных массивов знаний. Использование мультимедийных средств на уроках иностранного языка позволяют создать эффективное вспомогательно-техническое, наглядно-слуховое средство учебно-познавательной деятельности студентов; повысить мотивацию и желание студентов изучать иностранный язык более интенсивно.

Ключевые слова: мультимедийные средства, мультимедийные технологии, особенности применения мультимедийных средств, система мультимедийных средств.

PECULIARITIES OF MULTIMEDIA APPLICATION IN FOREIGN LANGUAGE CLASSES

N. V. Diachok

The article presents the role of using multimedia tools in foreign language classes. The purpose of the article is to substantiate the expediency of using multimedia tools in

foreign language classes in higher education institutions. The use of multimedia tools in foreign language teaching provides an opportunity to find new approaches to the development of educational materials. The research methodology involves the analysis of the use of multimedia tools in foreign language classes through the main scientific approaches, such as: competence, interdisciplinary, communicative-activity and personality-oriented. Peculiarities of using multimedia tools in foreign language classes are considered: enrichment of the content of the educational process and increase of motivation to study a foreign language; becoming a student the subject of communicative communication with the teacher. It is proved that the features of the studied phenomenon provide flexibility and integration of different types of multimedia educational information. The system of multimedia means for effective mastering of a foreign language is singled out, which consists of four components, such as: automated educational systems, expert educational systems; training databases and training knowledge bases; educational computer and telecommunication networks. It is concluded that the use of multimedia tools in foreign language classes expands and diversifies the educational process of learning foreign languages. Multimedia tools in foreign language classes can increase the speed of perception, understanding and depth of learning huge amounts of knowledge. The use of multimedia tools in foreign language classes allows you to create an effective technical aid to visual and auditory means of educational and cognitive activities of students; increase students' motivation and desire to learn a foreign language more intensively.

Key words: *Multimedia means, multimedia technologies, features of application of multimedia means, system of multimedia means.*

Дячок Надія Валентинівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри англійської філології та перекладу Київського університету імені Бориса Грінченка (м. Київ, Україна. E-mail: n.diachok@kubg.edu.ua

Дьячок Надежда Валентиновна – кандидат педагогических наук, старший преподаватель кафедры английской филологии и перевода Киевского университета имени Бориса Гринченко (г. Киев, Украина. E-mail: n.diachok@kubg.edu.ua

Diachok Nadiia Valentynivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Lecturer of English Philology and Translation Department, Borys Grinchenko Kyiv University (Kyiv, Ukraine). E-mail: n.diachok@kubg.edu.ua